

UOT 159.9

FƏAL HƏYAT ÖYRƏNƏNLƏRİ FƏAL HƏYATA HAZIRLAMAĞIN MÜHÜM ŞƏRTİ KİMİ

Şəms Vüqar qızı Fətəliyeva

Bakı Qızlar Universitetinin magistrantı

ORCID: 0009-0002-0287-8426

E-mail: sems.feteliyev1999@gmail.com

Açar sözlər: fəal həyat, fəal həyat öyrənənlər, fəal həyat mövqeyi, şagirdlərin fəal həyat mövqeyi, fəal həyat mövqeyinin formalaşdırılması

Ключевые слова: активная жизнь, обучающиеся активной жизни, активная жизненная позиция, активная жизненная позиция студентов, формирование активной жизненной позиции

Key words: active life, active life learners, active life position, students' active life position, formation of an active life position

Günümüzdə daimi hərəkətsiz həyat tərzini sağlamlığımızda bir çox problemlər törədə bilər. Fəal həyat tərzini yaşayan insanlar özlərini sağlam, gümrəh və enerjili hiss edirlər.

Fəallığın bir sıra faydaları var. Buna kalori yandırmaq, enerji səviyyəsini artırmaq, yuxu keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq, stress və xəstəlik riskini azaltmaq, sağlamlığı ümumilikdə yaxşılaşdırmaq kimi məsələləri aid etmək olar.

Fəallığa başlamağın ilk addımı hərəkət etməkdir. Həftədə bir neçə dəfə yürüşə çıxmaq, idman zalına qoşulmaq, yoqa siniflərinə qatılmaq və ya evdə idman etmək fəallığa başlamağın başlıca tələblərindəndir.

Fəallığı daimi etmək üçün sevdiyimiz hərəkətləri tapmaq vacib şərtlərdən biridir. Bu idmanı daha da əyləncəli, maraqlı və daimi etməyə kömək edə bilər. Eyni zamanda hərəkəti gündüzlük rejimin bir hissəsi etmək üçün planlaşdırmaq mühümdür.

Fəal həyatın sağlamlığa faydaları

1. Əhəmiyyətli kalori yandırır. Fəal olmaq kalori itirməyin ən faydalı yoludur. Bu kiloya nəzarət etməyə və həddindən artıq çəki atmağa kömək edir.

2. Xəstəliklərin qarşısını alır. Fəal həyat yaşamaq bir çox sağlamlıq problemləri və xəstəlikləri aradan qaldırır. Burada ürək xəstəlikləri, şəkər diabeti, yüksək təzyiq və bəzi növ kanserlərin özünəməxsus yeri vardır.

3. Əhvalı yaxşılaşdırır. Fəal olmaq, hətta mənəvi sağlamlığı da inkişaf etdirir. İdman zamanı beyin kimyəvi maddələr istehsal edir ki, bu insanın özünü xoşbəxt, rahat və sakit hiss etməsinə şərait yaradır.

4. Enerji səviyyəsini artırır. Fəal həyat yaşamağın enerji səviyyəsini artması kimi əhəmiyyəti də vardır. İdman zamanı qan axını və oksigen təchizatının artması enerji səviyyəsini yüksəltməsinə səbəb olur.

5. Yuxu keyfiyyətini yaxşılaşdırır. Fəal olmağın yuxu keyfiyyətinin yaxşılaşmasında mühüm rolu vardır. İdmanın yuxu dövrünü dərin və rahat hala gətirməsi insanın hərtərəfli istirahət etməsi üçün əlverişli şərait yaradır.

Fəal həyat fəal həyat mövqeyinin formalaşmasında böyük rol oynayır. Bəşəriyyətdə əl-xüsus yeniyetmə nəsildə fəal həyat mövqeyinin mahiyyəti və onun əsas vəzifələri nədən ibarətdir? Fəal həyat mövqeyi şəxsiyyətin kommunist etiqadını, yüksək dözümlülüyünü, ideya-mənəvi fikirləri və xüsusiyyətlərini irəli sürməklə insana yeni problemlərin öhdəsindən gəlməyə, yaranmış problemlə vəziyyəti aradan qaldırmağa, özünəinamı davranmağa səy göstərir. Fəal həyat mövqeyinin əsas tələblərindən biri bəşəriyyətin əldə etdiyi əxlaqi dəyərlərin vəsitəsilə iç dünyasını hər zaman təkmilləşdirməkdir. Fəal həyat mövqeyi sosializm əleyhdarlarına proletar internasional əsaslardan istənilən halda uzaqlaşmasına zidd olan kəskin əlaqə formasıdır. Fəal həyat mövqeyi əhalinin ideya-mənəvi əxlaq mənfəətini konkretləşdirilmiş şəkildə nümayiş etdirir, həmçinin şəxsiyyətin daxili xüsusiyyətlərinin araşdırılmasına imkan verir. Fəal həyat mövqeyinin zəruri cəhətlərindən şagirdlərdəki ictimai-siyasi aktivliyin inkişafı kimi aşağıda verilən tələblər əsas götürülür:

1. İctimai-siyasi fəallıq məqsədilə şagirdlərin hər hansı tədbirdə iştirakı birinci növbədə müəyyən bilik və bacarıq tələb edir. Bilik və bacarıqlar isə öz-özünə yaranmır, müəllimin vəsitəsilə, onun rəhbərliyi ilə əldə edilməlidir. Həm də bilik və bacarıqlardan necə, harda, hansı tədbirdə istifadə etməkdə şagirdlərin müəllimin köməyinə, məsləhətinə ehtiyacları vardır.

2. Şagirdlərin ictimai-siyasi fəallığı təşəbbüskarlıq və müstəqillik tələb edir. Yuxarı sinif şagirdləri həmişə buna tam nail ola bilmirlər. Ona görə də hər bir müəllim bu sahədə şagirdlər üçün metodist, məsləhətçi və köməkçi olmalıdır.

3. İctimai-siyasi fəallığın necə formalaşması özünü onda göstərir ki, şagird siyasi məlumatçı, təbliğətçi, təşviqətçi, mühazirəçi, ictimai-faydalı işdə təşkilatçı, dərnək rəhbəri və fəaliyyətdə bilavasitə aparıcı kimi iştirak edir. Belə fəaliyyət növü zamanı da müəllim-məsləhətçinin pedaqoji rəhbərliyi vacibdir.

Fəal həyat mövqeyinin irəli sürülən tərkib hissələrini şagirdlərə tətbiq etməkdə nəinki sovet məktəblərin, eyni zamanda müasir məktəblərin rolu böyükdür. Aydınır ki, şagirdlərin dünya-görüşünün təkmilləşməsi məktəb vaxtından qoyulur, mənəvi xüsusiyyətlərinin səbəbləri məktəbdə öz əksini tapır, gənclərin vətəndaş kimi inkişafında məktəbin əhəmiyyəti daha böyükdür. Məktəb şagirdlərə Vətənin sevgisinə, birliyə, yaşlı nəsillərə, valideynlərə, o cümlədən müəllimlərə hörmətlə yanaşmağa yönəlməli, artmaqda olan nəslin elminin və əməyinin davamlılığına görə cavabdeh olmalı, şagird özünüidarəsini təkmilləşdirməlidir. Fəal həyat mövqeyinin formalaşmasında məktəbin mühüm vəzifəsi tərbiyənin, gənc nəslin zəhmətinin, daxili, ideya-siyasi gücünün istənilən yolla artırılması, siyasi baxımdan işgüzar, bacarıqlı, zəhmətkeş, Vətənin daima qorumağa çalışan insanların yetişdirilməsi özünəməxsusluğu ilə seçilir. Birinci sinfə təzə getmiş şagirdlərinin məktəb və müəllimlərin tərbiyəsinin təsiri altına düşməsi hər kəsə aydındır. İbtidai sinif şagirdlərində çalışqan şagird olmaq səyi və istəyinə diqqət yetirən müəllim onları öz yaşlarına məxsus cürbəcür oyun formalarına cəlb etməli, onlarda təlimatlandırılmış iş və vəzifə üzrə cavabdehlik yaratmalı, istənilən vəziyyətdə qrup və kollektivlə cəld oxumaq, işləmək və yaşamaq kimi adətləri vərdiş etdirməlidir. Uşaqların məktəbə getdiyi ilk vaxtlardan onların mənəvi aləmini və həyatla aktiv əlaqəsini, vətəndaşlıq borcunu tərbiyə etmək zəruridir. Müəllim sinifdə şagirdlərin hər birinin özlərini dünənki uşaq deyil, məktəbli olarkən verilən tələbləri anlamasına qarşı məsuliyyətli olmalıdır.

Şagirdlərin dərslə başladığı ilk gündən “Qaydalar”ın “Söylə oxu, müəllimin izahatına diqqətlə qulaq as, onun bütün tapşırıqlarını can-başla və müstəqil surətdə yerinə yetirir, özünü

dərsdə yaxşı aparır, məşğələlərə gecikmə” adlı ilk tələbi tədris zamanı elmə ehtiyac, ictimai aktivlik, o cümlədən intizam tərbiyəsi üzrə daha çox məlumat verməsidir. Müəllimlərin əksəriyyəti ibtidai sinif şagirdlərinin fəallıq göstərdiyi fəaliyyət növləri içərisində təlim fəaliyyəti onların tərbiyə prosesində irəli sürülən əsas amildir. Şagirdlərdə vətəndaşlıq borcunun tərbiyələnməsi üzrə birinci sinif dərslər keçən müəllimlər çalışqanlıqın, həmçinin tərbiyə prosesinin digər üsul və vasitələrindən, hətta cürbəcür növlərindən istifadə etməlidir. Şagirdlərin fəal həyat mövqeyinin tərbiyəsi prosesində sinif rəhbərlərinin həyata keçirdiyi sinifdən xaric tərbiyə işlərinin özünəməxsus yeri var. Şagirdlərin fəal həyat mövqeyinin formalaşmasında irəli sürülən tələb verilən keyfiyyət və tipik xüsusiyyətləri tətbiq etməkdir:

— həyatımızın bütün sahələrindəki nailiyyətləri artırmaq qayğısına qalmaq;

— hər bir işin icrasına dövlətin nöqtəyi-nəzərindən yanaşmaq burjuaziya ideologiyasına qarşı barışmaz münasibət, ictimai həyatda təsadüf edilən mənfi hallara qarşı fəal mübarizə aparmaq;

— cəmiyyətin xeyrinə işləmək zərurətini dərk etmək, özünün ictimai-faydalı və məhsuldar əməkdə fəal iştirakı ilə müntəzəm surətdə kommunizm quruculuğuna xidmət etmək təşəbbüsündə olmaq;

— əmək və ictimai fəaliyyətin icrasını uyğunlaşdırmaq, həmin prosesdə qarşıya çıxan məsələlərin həllinə yaradıcı və intizamlı yanaşmaq, çatışmazlıqlara qarşı mübarizə olmaq;

— məktəb kollektivində və sonradan sözlün geniş mənasında sosial quruluşda öz yerini təyin etmək, ictimai və şəxsi marağa tam cavab verən fəaliyyət və peşə sahəsi seçmək və s.

Verilən tələblərə istinadən məktəb yaxşı və əla təhsili şagirdlərin həm əsas vəzifəsi, həm də vətəndaşlıq borcu kimi səciyyələndirir. Ümumtəhsil orta məktəbin nizamnaməsində sinif rəhbərlərinin vəzifələri dəqiqləşmişdir. Nizamnamənin tələblərindən bizə məlumdur ki, müəllimin tərbiyə işinin güclənməsində, habelə şagirdlərin əmək və sosial inkişafının təkmilləşməsində böyük rol olmalıdır. Beləliklə, sinifdəki şagirdlər təşkilatlarının birliyi və yardımını vasitəsilə ictimai vəzifəni böyütmək, şagirdləri həmin vəzifələrin və təlimatların yerinə yetirilməsinə cəlb etmək, sinfin şagird birliklərinin aktivliyini uzlaşdırmaq və pedaqoji səbəbdən doğru yönəltmək, kollektivdə ictimai fəallığı, kollektivçilik hissini yüksəltmək, pedaqoji əlaqə yaratmaq kimi vəzifələrdə sinif rəhbərləri məsuliyyət daşıyır. Sinif rəhbərlərinin iş planındakı tərbiyəvi vəzifələrin bölünməsində fəal həyat mövqeyinin formalaşması üzrə aşağıdakı məsələlərə diqqət yetirmək lazımdır:

1. Şagirdləri inqilabi, döyüş və əmək ənənələri ruhunda tərbiyə etmək məqsədi ilə yubiley bayramlarının qeyd olunması.

2. Şagirdlərin ictimai fəallıq tərbiyəsi və s.

Planda eyni zamanda şagirdlərdə əməklə bağlı tədbirlər, əmək qəhrəmanları və vətənpərvərləri ilə tanışlıq, istehsalatla bağlı ekskursiyalar, hərbi -vətənpərvərlik, beynəlmillət tərbiyəyə dair tədbirlər əks olunmuşdur. Səriştəli və təşəbbüskar müəllimlər şagird birgəliyini qüvvələndirmək, onları cəsur yetişdirmək məqsədilə beşinci sinifdən etibarən öz sinfinə uyğun istənilən şüarları seçirlər. Həmin şüarlar müxtəlif əsərlər və atalar sözlərindən seçilir və şagirdlər məktəbi başa vurana kimi qorunur. Məsələn, “Çalış öz xalqının işinə yara”, “Geyinsin əməlindən dünya zərxara”, “Kitab ürəkaçan bir nemətdir-al oxu”, “Kitab bilik mənbəyidir”, “Mütaliə ən yaxşı təhsildir”, “Mütaliə ən yaxşı təhsildir”, “Yaşatmaq başqası üçün yaşamaq deməkdir”, “Dünyada ən böyük fərh-özünün başqalarına lazım olduğunu hiss etməkdən ibarətdir”, “İnsan

nə qədər başqalarına çox verib, özünə az tələb edirsə, o qədər əzəmətlidir”, “Əvəzini umaraq yaxşılıq etmək heç bir hünər deyildir”, “Əmək səadətin mənbəyidir”, “Dünyada ən gözəl nemətlərdən biri doğruculuqdur”, “Nəzakət bütün qapıları adamın üzünə açar”, “Dünyada heç bir şey nəzakət qədər ucuz başa gəlmir” kimi mənalı cümlələrdən şüar seçmək daha münasibdir.

Şagirdlərdə ayrıca yuxarı siniflərdə ictimai vəzifə və tapşırıqlara maraq hissini həm də onu icra etmək qabiliyyətini tərbiyələndirməyi onunla əsaslandırmaq olar ki, birinci bu cür tapşırıqların verilməsində məqsədyönlülük, məqsədəuyğunluq, sistematiklik, çox profilli olsun; ikincisi, belə tapşırıqlara və vəzifələrə təkcə fəallar deyil, mümkün qədər şagirdlərin hamısı cəlb edilmiş olsun; üçüncüsü, hər bir şagirdə icraçılıq, yüksək məsuliyyət hissi, öz işinə, gücünə inam, çətinliklərdən qorxmaq kimi keyfiyyətlər tərbiyə olunsun. Bütün bunlar fəal həyat mövqeyi və sosial fəallıq formalaşdırmaqdan ibarətdir. Müəllimlərin bəziləri belə fikir irəli sürürlər: bu sayda şagirdlərə görə ictimai vəzifə və tapşırıqları nə cür əldə etmək olar? Amma onların bu fikirləri doğru deyil. Ona görə ki sinifdən xaric tədbirlər sistemində istənilən sayda ictimai vəzifələr də, tapşırıqlar da, işlər də vardır. Məsələn:

1. Uşaqların bir hissəsinə tapşırmaq olar ki, ölkəmizdə və xaricdə baş verən hadisələrin həftəlik icmalını hazırlasınlar, öz sinif yoldaşları qarşısında çıxış etsinlər. Onların digər bir qrupuna, bacarıqlılara, istedadlılara konkret mənbələr və problemlər üzrə referat yazdırmaq, məruzə, mühazirələr və çıxışlar vermək olar.

2. Məktəblilərin təşkil etdiyi dərnəklərdə, idman bölmələrində, konkurslarda, yarışlarda, yürüşlərdə iştirak etmək.

3. Məktəb muzeylərində, sərgilərdə bələdçi, mühazirəçi, “milisin gənc dostları”, dostluq və beynəlmiləçilik klublarının işində, “çətin” tərbiyə olunan şagirdlərlə işdə iştirak etmək.

4. Yuxarı sinif şagirdlərini siyasi məlumatçılar kimi fəaliyyətə cəlb etmək.

Aparılan müşahidələrdən aydın olur ki, məktəblilər, həm də yeniyetmələrlə yanaşı yuxarı sinif şagirdləri səmərəli əməkdə iştirak etməyə, özlərini “yetkin adam” olduqlarını əsaslandırmağa çalışırlar. Müşahidələrdən belə nəticəyə gəlmək olar ki, səriştəli müəllimlər şagirdləri sinif və məktəb daxilində, şagird komitələrində bir çox əmək sahələrinə və konkret işə cəlb edir və başqa əmək ittifaqlarında dərindən yığıncaqlarda şagirdlərin hamısının fəal iştirakına səy göstərirlər. Bu istiqamətdə ardıcıl daimi görülən işlər nəticəsində daha üstün əxlaqi dəyərlərə malik insanlar formalaşır. Fəal həyat mövqeyi insanın şəxsiyyət kimi yetişməsinin, sosial inkişafının əsas komponenti olmaqla onun həyatla bağlı münasibətinin, həyatda aktiv iştirakının, təşəbbüskarlığının, öz yerini dəqiqləşdirməyinin, sağlam əxlaqa yiyələnməsinin əqidəsidir. Yeni dövr üçün bu, qabaqcıl tərəqqinin əsas hissəsi hesab olunur. Yeni dövrdə şəxsiyyətin fəal həyat mövqeyinin yetişdirilməsi problemlərin vacibliyi anında partiyamızdakı əməksevərlərin və yeniyetmələrin tərbiyəsi üçün irəli sürülən tələblə yanaşı qayğıkeşliyin də özünəməxsus yeri var. Beləliklə, şəxsiyyətin mühüm vəzifəsi onun vətəndaş kimi formalaşmasıdır. İnsan şəxsiyyətinin formalaşmasında təlimin müstəsna rolunu qiymətləndirən mütərəqqi alman pedaqoqu A. Disterverq yazır ki, təlim şagirdlərin bütün qabiliyyətini inkişaf etdirərək, onun insan mühitini zənginləşdirir və onun insan kimi formalaşmasına yardım edir. Disterverqin fikrincə, həqiqi təlim tərbiyəedici olmalıdır. Alman pedaqoqu İ.F. Herbart təlimi tərbiyədə mühüm vasitə hesab edərək yazırdı ki, təlimsiz tərbiyə yoxdur və tərbiyəsiz təlim ola bilməz. Təlimin tərbiyəedici rolu məsələsində XIX əsr Azərbaycan pedaqoqları və maarifçilərinin də böyük rolu olmuşdur. Azərbaycanın görkəmli mütəfəkkiri M.F. Axundov elmin böyük həyatı

əhəmiyyətini, təbiəti dəyişdirməkdə, cəmiyyəti ictimai həyatı yaxşılaşdırmaqda onun kəskin silah olduğunu göstərərək yazmışdır ki, elm nəinki insan qüvvəsi və qabiliyyətinin inkişafında güclü bir vasitə, eyni zamanda şəxsiyyətin hərtərəfli inkişafı üçün başlıca şərtidir, habelə elm insan həyatının yaxşılaşdırılmasında, bu həyatı daha yüksək inkişaf mərhələsinə qaldırmaqda başlıca şərtidir. M.F. Axundov elmi fiziki qüvvədən, habelə silahdan yüksək tutmuşdur. S.Ə. Şirvaninin fikrincə, təlim və tərbiyənin inkişafetdirici rolunu inkar edən adam ya heç bir şey qanmayan axmaq, ya da öz şəxsi mənafeyini güdən, insanlığın irəliyə doğru inkişaf etməsinə zidd olan qəddar düşmən olmalıdır. Seyid Əzim elmi, biliyi, təlimi və tərbiyəni insanı inkişaf etdirən, kamilləşdirən, daxili imkanları zahir etdirən, istedadı, qabiliyyəti aşkar etdirən bir amal hesab edərək yazırdı ki, həqiqi insanlıq, adamın yüksək əqli və əxlaqi keyfiyyətidir. İnsan elm və istedad sahibi olduqda, həmçinin zəhmətə yiyələndikdə xarici aləmini dəyişər. Təlim-tərbiyə insanda dünyagörüşü yaradır və onu təkmilləşdirir.

Fəal həyat mövqeyinin formalaşmasında akademik M.M. Mehdizadənin tədqiqatları mühüm yer tutur. M.M. Mehdizadə fənlərin tədrisində fəal həyat mövqeyi tərbiyəsi üzrə imkanları geniş formada təcəssüm etdirir. Fəal həyat mövqeyinin formalaşmasının aktuallığı hal-hazırda məktəbimizdə təhsil alan şagirdlərin XIX əsrin əvvəllərindəki işçilər, maddi istehsalatda çalışan savadlı fəhlələr, mühəndis-texniki işçilər, ziyalılar kimi yetişməsindən ibarətdir. Gələcək nəsil fəal həyat mövqeyinin cəmiyyətdə tutduğu yeri və vəzifəsini anlamaqla yanaşı dəqiqləşdirməlidir. Bu da hal-hazırda aparılan mənəvi tərbiyə işinin dərəcəsiindən asılıdır. Marksın, Engelsin eyni zamanda Leninin zəruri üsullarını bilənlər müasir cəmiyyətin dərrakəli yaradıcısıdır. Kommunist tərbiyəyə sahib olmaq da bu cür yaradıcı olmanın bir növüdür. Mütləqdir ki, məktəbdə kommunist tərbiyə haqqında danışmaqla yanaşı uşaqların davranışları buna uyğun öyrədilsin. Kommunizmə əsaslanan cəmiyyətin təşəkkülü, kommunizmin lehinə aparılmış mübarizədə əldə etdiyimiz zəfər insanların tərbiyəsindən, o cümlədən həyatda fəal iştirakından asılıdır. İnsanların xarakteri və davranışının digər, kommunist nişanələri öz vətəninə sadıq olmaqda, əməyə ədalətli bağlılıqda, dərin ağılda, bir-birinə kömək göstərməkdə əks olunur. Mənimki deyil, bizimki, mənə görə yox, bizə görə -həyatımızın nizamıdır.

Problemin aktuallığı. Fəal həyat insanların sağlamlığında, düzgün rejim qurmasında, qarşıya qoyduğu hədəflərə çatmasında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Fəal həyat mövqeyi insanların yeni problemlərin öhdəsindən gəlməsinə, yaranmış problemlə vəziyyətin aradan qaldırılmasına, özünəinamı davranmasına köməklik göstərir. Şagirdlərin fəal həyat mövqeyi tapşırıqların verilməsində məqsədyönlü, məqsədəuyğunlu, sistematikli, çox profilli olmasından, tapşırıq və vəzifələrə fəal şagirdlərlə bərabər bütün şagirdlərin cəlb olunmasından, onlarda icraçılıq, yüksək məsuliyyət hissi, öz işinə, gücünə inam, çətinliklərdən qorxmamaq kimi keyfiyyətlərin tərbiyə olunmasından ibarətdir. Fəal həyat mövqeyinin formalaşmasında məktəbin böyük rolu olmuş və məktəbin vəzifəsinin müsbət cəhətləri tərbiyəni, gənc nəslin zəhmətini, daxili, ideya-siyasi gücünü istənilən yolla artırmış, siyasi baxımdan işgüzar, bacarıqlı, zəhmətkeş, Vətəni daima qorumağa çalışan insanlar yetişmişdir.

Problemin elmi yeniliyi. Yeni dövrdə fəal həyat mövqeyinin insanı şəxsiyyət kimi yetişdirmək, həyatla bağlı münasibətini, həyatda aktiv iştirakını, təşəbbüskarlığını, öz yerini dəqiqləşdirmək, sağlam əxlaqa yiyələnmək kimi müsbət cəhətləri vardır. Yeni dövrdə şəxsiyyətin fəal həyat mövqeyinin yetişdirilməsində əməksevərlərlə bərabər yeniyetmələrin tərbiyəsi üçün

irəli sürülən tələb və qayğıkeşlik özünəməxsusluğu ilə seçilir. Son zamanlarda məktəblilər, həm də yeniyetmələrlə yanaşı yuxarı sinif şagirdləri səmərəli əməkdə iştirak etmiş, özlərini “yetkin adam” adlandırmışlar. Yeni dövrün səriştəli müəllimləri şagirdləri sinif və məktəb daxilində, şagird komitələrində bir çox əmək sahələrinə və konkret işə cəlb edir və başqa əmək itifaqlarında dərindən yığıncaqlarda şagirdlərin hamısının fəal iştirakına görə əllərindən gələni əsirgəmir.

Problemin praktik əhəmiyyəti və tətbiqi. Məqalədən məktəb müəllimləri, tələbələr və magistrantlar geniş surətdə istifadə edə bilərlər.

Ədəbiyyat

1. Əliyev H.Ə. Fəal həyat mövqeyinin formalaşdırılması: Mənəvi tərbiyənin təcrübəsi və aktual problemləri. Bakı: Azər nəşr, 1979.
2. Zeynalov S.M. Şagirdlərdə fəal həyat mövqeyinin formalaşdırılması. Bakı: Maarif, 1988
3. Muradxanlı M. Fəal həyat mövqeyi. Kredə, 2019.

Ш.В. Фаталиева

Активная жизнь – важное условие подготовки обучающихся к активной жизни **Резюме**

Активный образ жизни играет большую роль в формировании активной жизненной позиции. Активная жизненная позиция является полезной и неотъемлемой частью идеально – духовной нравственности общества, а также мощным средством определения внутренних особенностей личности. Приобретение активной жизненной позиции охватывает больше сфер духовной и внутренней жизни человека. Активная жизненная позиция является основной составляющей социального развития, роста человека как личности, и она представляет собой убежденность в своем отношении к жизни, активное участие в жизни, инициативу, определение своего места, приобретение здоровой нравственности. Основой активной жизненной позиции является коммунистический рок, это велика начало для нашего настоящего времени, и такое начало будет длиться вечно.

Sh.V. Phataliyeva

Active life is an important condition for preparing learners for active life

Summary

Active life plays a big role in the formation of an active position. An active life position is a useful and integral part of the ideal-spiritual morality of the society, as well as a powerful way of determining the inner characteristics of the personality. Acquiring an active life position covers more areas of a person's spiritual and inner life. The active life position is the main component of the social development of a person's growth as a personality, and it is the

conviction of his attitude to life, active participation in life, initiative, determining his place, acquiring healthy morals. The basis of the active life position is the communist rock and it is a great beginning for our present time, and such a beginning will last forever.

Redaksiyaya daxil olub: 26.08.2024